

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Кафедра кримінального права, процесу та криміналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного гуманітарного
 університету д.ю.н., професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

«19» серпня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
 ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
 ЗА НАПРЯМОМ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

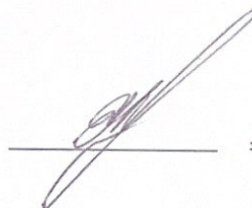
Галузь знань	<u>26- Цивільна безпека</u>
Спеціальність	<u>262- Правоохоронна діяльність</u>
Назва освітньої програми	Правоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>

Одеса - 2022 рік

Робоча програма виробничої практики за напрямом кримінальної поліції для здобувачів рівня вищої освіти бакалавра за спеціальністю 262 – Правоохоронна діяльність. Затверджена на засіданні кафедри кримінального права, процесу та криміналістики (Протокол № 1 від «12» серпня 2022 року).

Розробник: Подобний О. О., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Міжнародного гуманітарного університету.

Узгоджено
Начальник навчального відділу

Лариса РАЙЧЕВА

Гарант ОПП
д.ю.н., професор

Олександр ПОДОБНИЙ

1. Мета та завдання практики

Виробнича практика студентів є складовою частиною процесу підготовки спеціалістів, обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми, що проводиться у 5-му семестрі в територіальних органах Національної поліції з метою закріплення теоретичних знань та ознайомлення здобувачів вищої освіти з практичними умовами правоохоронної діяльності. Практика проводиться у підрозділах за місцем проживання здобувачів вищої освіти. Строки проведення практики та обсяг годин визначається навчальним планом.

Метою практики є набуття, закріплення і вдосконалення отриманих здобувачами вищої освіти теоретичних знань, формування у них професійних умінь та навичок для виконання функціональних обов'язків правоохоронця, виховання потреби систематичного поновлення своїх знань та творчого застосування їх у практичній діяльності.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні набути наступних компетентностей

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення, критичного, стратегічного, дизайн-мислення.

ЗК9. Здатність працювати в команді та емпатії.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність оптимально організувати професійну діяльність у трудовому колективі із забезпеченням резистентності до переживання стресу в умовах воєнного стану.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

СК2. Здатність організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності.

СК3. Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК11. Здатність до аналізу та оцінки ризиків що впливають на вчинення адміністративних правопорушень та кримінальних злочинів (проступків).

СК12. Здатність систематизувати закономірності злочинності, визначати особу злочинця, причини і умови злочинності та її окремих видів, реалізувати напрями і заходи її запобігання.

СК13. Здатність забезпечувати охорону об'єктів державної власності, державну охорону органів державної влади України та безпеку взятих під захист осіб, охорону фізичних осіб та об'єктів приватної і комунальної власності.

СК14. Здатність до використання технічних приладів та спеціальних засобів, інформаційно-пошукових систем та баз даних.

СК15. Здатність до застосування спеціальної техніки, спеціальних, оперативних та оперативно-технічних засобів, здійснення оперативно-розшукової діяльності.

СК16. Здатність у передбачених законом випадках застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, тактичні прийоми під час службової діяльності в разі отримання інформації чи безпосереднього виявлення ознак правопорушення перебуваючи на місці події та в інших службових ситуаціях, а також здатність надавати домедичну допомогу.

СК18. Здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури.

СК19. Здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом.

СК20. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб та публічній безпеці.

СК21. Здатність застосовувати техніки і методи подолання ознак бойового стресу та оптимізації стресостійкості у діяльності правоохоронців за напрямками роботи Національної поліції, прикордонної, міграційної і митної служб в умовах воєнного стану.

«Виробнича практика» забезпечує досягнення програмних результатів навчання, передбачених освітньою програмою

РН2. Організовувати культурний діалог на рівні, необхідному для ефективної професійної діяльності.

РН3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН5. Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, вільно спілкуватися українською та іноземною мовами усно і письмово у соціальній і професійній сферах.

РН6. Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності.

РН7. Здійснювати координацію діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою своєчасного реагування на кримінальні злочини, адміністративні правопорушення та події.

РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин.

РН9. Користуватись державною системою урядового зв'язку, Національною системою конфіденційного зв'язку, формування та реалізації державної політики у сферах кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів та інформації, криптографічного та технічного захисту інформації, телекомунікацій, користування радіочастотним ресурсом України, поштового зв'язку спеціального призначення, урядового фельд'єгерського зв'язку.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН12. Адаптуватися і ефективно діяти за звичних умов правоохоронної діяльності та за умов ускладнення оперативної обстановки.

РН13. Знати і розуміти відповідні вимоги законодавства, грамотно оформлювати процесуальні документи, що використовуються під час провадження у справах про адміністративні правопорушення, здійснювати превентивні та примусові поліцейські заходи, а також кваліфікацію адміністративних та кримінальних правопорушень.

РН14. Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

РН15. Працювати автономно та в команді виконуючи посадові обов'язки та під час розв'язання складних спеціалізованих задач правоохоронної діяльності.

РН16. Застосовувати заходи, спрямовані на усунення загрози життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального чи адміністративного правопорушення.

РН17. Використовувати основні методи та засоби забезпечення правопорядку в державі, дотримуватись прав і свобод людини і громадянина, попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національній безпеці держави (кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку, тощо).

РН18. Застосовувати штатне озброєння підрозділу (вогнепальну зброю, спеціальні засоби, засоби фізичної сили); інформаційні системи, інформаційні технології, технології захисту даних, методи обробки, накопичення та оцінювання інформації, інформаційно-аналітичної роботи, бази даних (в тому числі міжвідомчі та міжнародні), оперативні та оперативно-технічні засоби, здійснення оперативно-розшукової діяльності.

РН19. Вміти застосовувати процедури надання першої медичної допомоги.

РН21. Організовувати заходи щодо режиму секретності та захисту інформації.

РН22. Вміти оцінювати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток обстановки, дій правопорушників та злочинців, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

2. Організація, проведення і керівництво практикою

Практика є складовою освітнього процесу і проводиться у поєднанні з вивченням теоретичної частини відповідних навчальних дисциплін з метою підготовки здобувачів вищої освіти до самостійного виконання службових обов'язків.

Відповідальність за організацію, навчально-методичне забезпечення і проведення практики, а також безпосередній контроль за нею покладається на факультет права, економіки та кібербезпеки, його кафедри та відповідальних осіб територіальних органів баз практики.

При проходженні навчальної практики студенти повинні:

№	Напрямок роботи	Завдання
1.	Вивчити:	
1.1	Організацію роботи, структуру органу та підрозділу, в якому студент проходить практику.	Зазначити основні напрями діяльності кожного структурного підрозділу.
1.2.	Станом оперативної обстановки, соціально-економічну, демографічну характеристику області, району.	Представити соціально-економічну та демографічну характеристику району.
1.3.	Особливості організації оперативного обслуговування підрозділів за лініями, територіями та об'єктами роботи.	Показати структуру і динаміку злочинності у порівнянні з даними за минулий рік за різними галузевими напрямками.
1.4.	Принципи планування роботи підрозділу.	Ознайомитися з планом роботи підрозділу.
1.5.	Особливості взаємодії з засобами масової інформації з метою підвищення позитивного іміджу підрозділу.	На прикладі підрозділу в якому проходить навчальну практику, вказати форми взаємодії із засобами масової інформації.
1.6.	Організацію роботи працівників підрозділів на закріпленій території та по окремих лініях роботи.	Відобразити наявність індивідуальних планів роботи. На який термін вони складаються. Як здійснюється контроль керівником за їх виконанням. Вказати терміни заслуховування звітів про їх виконання на нарадах.
1.7.	Стан взаємодії підрозділу з іншими службами щодо обміну інформацією, з приводу запобігання, виявлення та розкриття злочинів.	Отримати навички обміну інформації з іншими службами в процесі запобігання та розкриття злочинів.
1.8	Права та обов'язки працівників підрозділу бази практики.	Згідно із Законом України «Про Національну поліцію» та «Про оперативно-розшукову діяльність».
1.9.	Накази та інструкції, що стосуються діяльності підрозділу бази практики.	Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 р. № 575.
1.10.	Посадову інструкцію та функціональні обов'язки за посадою.	Спільно з наставником скласти план проходження навчальної практики, щоденно планувати роботу.
1.11.	Порядок складання та направлення запитів до підрозділів інформаційно-аналітичного забезпечення.	Під керівництвом наставника підготувати відповідні запити.
2.	Взяти участь:	
2.1.	У розподілі на навчальну практику та закріпленні наставників.	Отримати копії відповідних документів.
2.2.	В нарадах, інструктажах, підведенні	Відобразити основні положення в

	підсумків роботи тощо.	щоденнику практики.
2.3.	У заняттях в системі службової підготовки.	Відобразити основні положення в щоденнику практики та зошиті зі службової підготовки.
2.4.	У здійсненні профілактичних заходів підрозділу навчальної практики.	У щоденнику навчальної практики вказати результати проведення профілактичних заходів.
2.5.	У прийомі заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення.	Скласти зразок протоколу усної заяви.
2.6.	У виїзді на місце події, його огляді та проведенні першочергових слідчих (розшукових) дій.	Надати зразки документів, що складаються оперативним працівником при виїзді на місце події.
2.7.	У проведенні оперативного (ініціативного) пошуку з метою виявлення осіб, які становлять оперативний інтерес.	Набути практичних навичок проведення оперативного (ініціативного) пошуку та скласти необхідні документи за результатами проведення заходів.
2.8.	У проведенні опитувань різних категорій осіб, що становлять оперативний інтерес.	Надати зразки пояснень осіб.
2.9.	У проведенні заходів з адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі.	Надати зразки документів, щодо адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі.
2.10.	У проведенні підсумків навчальної практики.	Скласти документи про проходження навчальної практики за встановленою формою.

2.1. Обов'язки керівників органів баз практики у процесі її організації та проведення:

- визначити конкретні підрозділи для проходження практики здобувачами вищої освіти, які прибувають на практику, створити належні умови для її проведення;
- призначити наказом безпосередніх керівників практики з числа осіб, рекомендованих керівництвом органу, в якому планується проведення практики. Цим же наказом закріпити здобувачів вищої освіти за керівниками практики;
- забезпечити своєчасне інформування керівників підрозділів, до яких здобувачі вищої освіти розподілені для проходження практики, про його терміни, мету та порядок організації і проведення;
- здійснювати постійний контроль за організацією та проведенням практики, готувати пропозиції щодо її вдосконалення; копії підсумкових матеріалів практики направляти до закладу вищої освіти;
- ужити заходів щодо забезпечення належних умов праці здобувачів вищої освіти під час проходження практики.

Забороняється залучати здобувачів вищої освіти до завдань, не передбачених програмою практики та виконання яких пов'язане з ризиком для життя і здоров'я або може призвести до неправомірних дій через їх недостатню фахову підготовленість.

2.2. Керівники підрозділів, у яких здобувачі вищої освіти проходять практику, зобов'язані:

- забезпечити створення належних умов для виконання програм практики в повному обсязі та контроль за їх реалізацією;
- призначити керівників практики з числа найбільш підготовлених працівників, які мають відповідний кваліфікаційний рівень, достатній практичний досвід роботи, високі ділові та моральні якості;
- представити здобувачів вищої освіти особовому складу підрозділу, роз'яснити їх правовий статус;
- провести інструктажі із здобувачами вищої освіти, ознайомити їх з оперативною обстановкою, завданнями і функціями підрозділу, його структурою, внутрішнім розпорядком, заходами особистої безпеки та правилами безпеки праці, умовами використання і застосування спецзасобів тощо;
- проводити виховну роботу із здобувачами вищої освіти;
- забезпечити здобувачів вищої освіти робочими місцями, службовими бланками, літературою тощо;
- передбачати при формуванні розпорядку робочого дня здобувачів вищої

освіти час для роботи з нормативно-правовими актами (2-3 години на тиждень);

- щотижня розглядати питання організації та проведення практики здобувачів вищої освіти на нарадах, надавати їм допомогу у виконанні завдань, передбачених у програмі практики, готувати пропозиції щодо її вдосконалення;

- контролювати виконання вимог програми практики здобувачами вищої освіти, планів практики в повному обсязі;

- погоджувати та надавати на затвердження керівництву відповідного органу поліції звіти про підсумки проведення практики (копію звіту після затвердження надсилати до закладу вищої освіти);

- затверджувати характеристики на здобувачів вищої освіти; розробляти за узгодженням з керівництвом поліції розпорядок дня здобувачів вищої освіти, які проходять практику.

2.3. Керівники практики від територіального органу поліції зобов'язані:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з оперативною обстановкою на території обслуговування (об'єкті, регіоні), характером і особливостями роботи;

- здійснювати практичне навчання відповідно до програми практики та плану проходження практики, проводити роботу, спрямовану на формування в здобувачів вищої освіти навичок і вмінь, що необхідні для успішного виконання поставлених завдань;

- вести щоденний облік і давати оцінку роботі здобувачів вищої освіти, контролювати виконання останніми плану проходження практики, дотримання внутрішнього розпорядку, ведення щоденників тощо;

- вивчати рівень підготовки, ділові та моральні якості здобувачів вищої освіти, їх ставлення до роботи;

- узагальнювати підсумки практики та подавати звіти на погодження відповідним керівникам підрозділів поліції;

- складати характеристики на здобувачів вищої освіти, подавати їх на підпис керівництву підрозділу поліції (не пізніше ніж за три дні до закінчення практики). У характеристиці мають знайти відображення обсяг та якість виконання програми практики й плану проходження практики, рівень підготовленості здобувача вищої освіти до виконання службових обов'язків і вміння реалізувати набуті знання на практиці; наявність навичок тактично правильно застосовувати спеціальні й технічні засоби, дотримуватися заходів особистої безпеки, складати службові документи; особисті морально-вольові якості, дисциплінованість, старанність; професійний рівень розвитку; відношення до роботи в цілому та підсумкова оцінка за практику;

- готувати пропозиції щодо вдосконалення організації та проведення практики.

2.4. Обов'язки викладачів - керівників практики:

- координація процесу проходження практики спільно з працівниками поліції – безпосередніми керівниками практики та керівниками поліції від базового органу;
- контроль за виконанням здобувачами вищої освіти програми та планів практики;
- вивчення та систематизація досвіду роботи випускників Міжнародного гуманітарного університету.

2.5. Права викладачів - керівників практики:

- здійснювати контроль за організацією та проходженням практики здобувачами вищої освіти в органах поліції та отримувати витяги з наказів про її організацію;
- ознайомлюватися з планами практики, перевіряти ведення щоденників і надавати вказівки про внесення в них змін і доповнень до них;
- вивчати умови організації та проведення практики здобувачів вищої освіти, бути присутнім при проведенні інструктажів та доведення до їх відома заходів безпеки, спостерігати виконання ними практичних дій;
- брати участь у підведенні підсумків несення служби (виконання практичних дій) здобувачами вищої освіти;
- вносити пропозиції керівництву поліції щодо заохочення керівників практики з числа працівників поліції;
- отримувати інформацію про роботу молодих фахівців-випускників Університету у територіальному органі поліції.

2.6. Здобувачі вищої освіти зобов'язані:

- своєчасно прибути для проходження практики до відповідного територіального органу поліції;
- виконувати передбачені програмою практики завдання у визначені терміни та скласти план роботи, який затвердити в керівника;
- дотримуватися заходів особистої безпеки, правил охорони праці і пожежної безпеки, встановленого розпорядку дня;
- ознайомлюватися з нормативно-правовими актами, інструкціями, оглядами, методичними та аналітичними документами, що стосуються діяльності поліції, формами і методами роботи працівників. Засвоїти функціональні обов'язки за посадою, за якою проходять практику;
- вести щоденник та щоденно звітувати безпосередньому керівникові практики про виконану роботу;
- відвідувати заняття зі службової та спеціальної підготовки;
- підготувати звіт про підсумки проведення практики за встановленою

формою та подати його на погодження і затвердження.

2.7. Здобувачі вищої освіти мають право:

- ознайомлюватися з усіма службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою практики та індивідуальними планами проходження практики;
- підписувати від свого імені підготовлені за дорученням безпосереднього керівника практики документи;
- за згодою безпосереднього керівника практики користуватися технічними та іншими засобами, наявними у відповідному підрозділі;
- надавати пропозиції керівництву підрозділу бази практики та закладу вищої освіти щодо вдосконалення організації та проведення практики, а також діяльності практичних підрозділів.

3. Методичні рекомендації щодо проходження практики здобувачів вищої освіти у підрозділах кримінальної поліції

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти керуються основними законодавчими та нормативно-правовими актами, які викладені нижче [див. додаток А], а також настановами керівника практики.

4. Порядок підведення підсумків практики здобувачів вищої освіти та оформлення звітних матеріалів

Перелік документів, які складаються здобувачами вищої освіти в процесі практики:

- щоденник практики;
- характеристика;
- звіт за результатами практики.

За результатами практики на здобувача вищої освіти керівником практики складається характеристика, яка затверджується начальником відповідного органу бази практики, обов'язковим реквізитом якої є печатка відповідного органу.

Рекомендації щодо оформлення матеріалів практики

Щоденник практики має титульну сторінку на якій вказується назва закладу вищої освіти, факультету, кафедри, прізвище, ім'я, по-батькові здобувача вищої освіти, місто та рік. Щоденник заповнюється протягом усього строку проходження практики, у ньому відображаються організаційні, а також адміністративно-процесуальні дії та рішення, які провадяться чи приймаються здобувачем вищої освіти щодня.

Характеристика складається керівником практики від органу бази практики

та містить оцінку результатів проходження практики здобувачем вищої освіти, затверджуються начальником органу бази практики, підпис якого скріплюється печаткою.

У характеристиці мають знайти відображення обсяг, якість виконання програми та індивідуального плану проходження практики, рівень підготовленості здобувача вищої освіти до виконання службових обов'язків і вміння реалізувати набуті знання на практиці; наявність навичок тактично правильно застосовувати спеціальні й технічні засоби, дотримуватися заходів особистої безпеки, складати службові документи; особисті морально-вольові якості, дисциплінованість, старанність; професійний рівень розвитку; відношення до роботи в цілому та підсумкова оцінка за практику.

Після закінчення практики складається звіт, в якому відображено результати практики. У звіті необхідно вказати назву органу, у якому проходив практику, результати виконання завдань практики (зокрема, з огляду на виконання плану практики) та досягнення її мети, зокрема що конкретно виконувалось, які необхідні уміння та навички були набуті. Крім того, здобувачем вищої освіти можуть висловлюватись пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу та заходи щодо оптимізації практики, труднощі та недоліки, які мали місце під час її проходження. До звіту додаються процесуальні документи.

Додаток А

ВИТЯГИ ІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Закон України «Про Національну поліцію» (витяг)

Стаття 1. Національна поліція України

1. Національна поліція України (далі – поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

2. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського

1. Поліцейський зобов'язаний:

- 1) неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського;
- 2) професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва;
- 3) поважати і не порушувати прав і свобод людини;
- 4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я;
- 5) зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків;
- 6) інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді.

2. Поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції.

3. Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук.

4. Додаткові обов'язки, пов'язані з проходженням поліцейським служби в поліції, можуть бути покладені на нього виключно законом.

Стаття 23. Основні повноваження поліції

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

- 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;
- 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;
- 3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;
- 4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;
- 5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;
- 6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;
- 7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;
- 8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;
- 9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;
- 10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;
- 11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;
- 12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;
- 13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;
- 14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;
- 15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;
- 16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;
- 17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;
- 18) вживає заходів для запобігання та протидії домашньому насильству або насильству за ознакою статі;
- 19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;
- 20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності;
- 21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту

та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ;

22) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

24) бере участь відповідно до повноважень у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх введення на всій території України або в окремій місцевості;

25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України;

26) здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону;

27) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), здійснює привід осіб за рішенням тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України, а також вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, здійснює привід у виконавчому провадженні, здійснює розшук боржника чи дитини у виконавчому провадженні у випадках, передбачених законом або рішенням суду.

Залучення для проведення виконавчих дій працівників поліції здійснюється за вмотивованою постановою виконавця, яка надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем проведення відповідної виконавчої дії. Відмова у залученні поліції для проведення виконавчих дій допускається лише з підстав залучення особового складу даного територіального органу поліції до припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень, а також для подолання наслідків масштабних аварій чи інших масштабних надзвичайних ситуацій;

28) забезпечує інформування Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, про хід досудового розслідування, вжиття заходів для розшуку осіб, зниклих безвісти, у тому числі осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, для внесення даних до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

29) виявляє транспортні засоби особистого користування, тимчасово ввезені на митну територію України громадянами більш як на 30 діб та не зареєстровані в Україні у встановлені законодавством строки;

30) вживає заходів для виявлення неправомірного керування транспортними засобами, щодо яких порушено обмеження, встановлені Митним кодексом України, а саме: порушено строки їх тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту; транспортні засоби використовуються для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні; транспортні засоби передано у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили їх на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту, а також заходів для виявлення неправомірного розкомплектування таких транспортних засобів.

31) на підставі відповідної постанови Уповноваженого із захисту державної мови вживає заходів для забезпечення здійснення Уповноваженим із захисту державної мови своїх повноважень, у тому числі сприяє збору фактичних даних про наявність або відсутність у діях (бездіяльності) певних осіб ознак порушення вимог Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної".

Залучення працівників поліції здійснюється за вмотивованим зверненням Уповноваженого із захисту державної мови, в якому має зазначатися, які саме дії пропонується вчинити працівникам поліції. Таке звернення надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем вчинення визначених у зверненні дій;

33) у межах своєї компетенції здійснюють нагляд за дотриманням порядку виходу домашніх тварин (собак) у громадських місцях, за дотриманням вимог у сфері захисту тварин від

жорстокого поводження та вживають відповідних заходів у разі порушення законодавства у цій сфері;

34) здійснює у взаємодії зі Збройними Силами України, Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною спеціальною службою транспорту, Службою безпеки України боротьбу з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

35) сприяє Державній прикордонній службі України у виявленні каналів незаконного перетинання державного кордону, переміщення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та разом із відповідними правоохоронними органами ліквідує такі канали.

ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ

Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу

1. Поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Стаття 30. Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;

1) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Стаття 32. Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у таких випадках:

1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;

3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Стаття 33. Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Стаття 34. Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального

огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 35. Зупинення транспортного засобу

1. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;
 2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
 3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;

4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;

5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;

7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;

8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;

9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв;

10) якщо зупинка транспортного засобу, який зареєстрований в іншій країні, здійснюється з метою виявлення його передачі у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

2. Поліцейський зобов'язаний зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо є інформація, що свідчить про порушення власником транспортного засобу митних правил, виявлені митними органами відповідно до Митного кодексу України, а саме: порушення строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту іншого транспортного засобу особистого користування, використання такого транспортного засобу для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, розкомплектування чи передачу у володіння, користування або розпорядження такого транспортного засобу особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту;

2) якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб, який зареєстрований в іншій країні, не зареєстрований в Україні у встановлені законодавством строки чи перебуває на території України з порушенням строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту, чи використовується для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, чи переданий у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

3. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної у цій статті.

Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

1. Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

2. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей.

Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або актичного володіння річчю

1. Поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України.

2. Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання.

3. У випадках, визначених частиною другою цієї статті, поліцейські повинні негайно викликати медичних працівників до місця фактичного знаходження таких осіб, а також, за можливості, поінформувати членів сім'ї.

4. Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

5. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

6. Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає необхідності здійснювати такий захід

Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

1. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- 1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- 2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення;
- 3) припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

2. Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

3. Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складається протокол.

Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ

1. Поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб – підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведіння з ними та правил їх використання.

2. Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у

фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

3. Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поведження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поведження з ними та правил їх використання, що загрожують публічній безпеці, до усунення таких порушень.

4. Поліція інформує відповідний орган Міністерства внутрішніх справ України в одноденний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ.

Стаття 40. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису

1. Поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розмішувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні, з метою:

1) попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб;

2) забезпечення дотримання правил дорожнього руху.

2. Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Стаття 41. Поліцейське піклування

1. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;

2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення;

3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;

4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, – передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;

2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, – передання відповідному закладу;

3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, – передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

2. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

3. Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа

може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

4. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія – вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

5. Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

6. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;

11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії;

12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;

13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

5. Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені

цим Законом.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронезилетів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невиправданим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей - через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб,

осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 44. Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Стаття 45. Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;

б) під час затримання особи;

в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:

- а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:

- а) затримання особи;
- б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;
- б) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії застосовуються для:

- а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;

7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:

а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;

в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

а) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;

в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні злочину;

10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, застосовуються для:

а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскування дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

- а) патрулювання;
- б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;
- в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;
- г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

- а) патрулювання;
- б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

4. Поліції (поліцейському) заборонено:

- 1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шії, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;
- 2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;
- 3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;
- 4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C;
- 5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;
- б) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

- 1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;
- 2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;
- 3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;
- 4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та

нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогненебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» (витяг)

Стаття 5. Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами:

Національної поліції - підрозділами кримінальної та спеціальної поліції;

Державного бюро розслідувань - оперативними, оперативно-технічними, внутрішнього контролю, забезпечення особистої безпеки;

Служби безпеки України - контррозвідкою, військовою контррозвідкою, захисту національної державності, підрозділом контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки, оперативно-технічними, внутрішньої безпеки, оперативного документування, боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів;

Служби зовнішньої розвідки України - агентурної розвідки, оперативно-технічними, власної безпеки;

Державної прикордонної служби України - розвідувальним органом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону (агентурної розвідки, оперативно-технічним, власної безпеки), підрозділами забезпечення внутрішньої безпеки та власної безпеки, оперативного документування, оперативно-розшуковими та оперативно-технічними;

управління державної охорони - підрозділом оперативного забезпечення охорони виключно з метою забезпечення безпеки осіб та об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона;

органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України;

розвідувального органу Міністерства оборони України - оперативними, оперативно-технічними, власної безпеки;

Національного антикорупційного бюро України - детективів, оперативно-технічними, внутрішнього контролю.

Бюро економічної безпеки України - підрозділами детективів, оперативно-технічними підрозділами.

Проведення оперативно-розшукової діяльності іншими підрозділами зазначених органів, підрозділами інших міністерств, відомств, громадськими, приватними організаціями та особами забороняється.

Стаття 6. Підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності

Підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності є:

1) наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про:

- кримінальні правопорушення, що готуються;

- осіб, які готують вчинення кримінального правопорушення;

- осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання;

- осіб безвісно відсутніх;

- розвідувально-підривної діяльність спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб проти України;

- реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду і правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя; співробітників розвідувальних органів України у зв'язку із службовою діяльністю цих осіб, їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності

2) запити повноважних державних органів, установ та організацій про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці і до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках, а також осіб, яким надається дозвіл на перебування без супроводу в контрольованих

та стерильних зонах, зонах обмеженого доступу, що охороняються, та критичних частинах таких зон аеропортів;

2¹) необхідність перевірки осіб у зв'язку з призначенням на посади в розвідувальних органах України або залученням до конфіденційного співробітництва з такими органами, доступом осіб до розвідувальної таємниці;

3) випадки, передбачені [статтею 17](#) Закону України "Про розвідку";

4) наявність узагальнених матеріалів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, отриманих в установленому законом порядку.

Зазначені підстави можуть міститися в заявах, повідомленнях громадян, посадових осіб, громадських організацій, засобів масової інформації, у письмових дорученнях і постановках слідчого, вказівках прокурора, ухвалах слідчого судді, суду, матеріалах правоохоронних органів, у запитах і повідомленнях правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій, а також запитах повноважних державних органів, установ та організацій, визначених Кабінетом Міністрів України, про перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці, до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках.

Забороняється приймати рішення про проведення оперативно-розшукових заходів при відсутності підстав, передбачених у цій статті.

Стаття 7. Обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані:

1) у межах своїх повноважень відповідно до законів, що становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності, вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення кримінальних правопорушень та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, здійснювати профілактику правопорушень;

2) виконувати письмові доручення слідчого, вказівки прокурора та ухвали слідчого судді суду і запита повноважних державних органів, установ та організацій про проведення оперативно-розшукових заходів;

3) виконувати у межах своєї компетенції запита правоохоронних органів інших держав або міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна;

4) інформувати відповідні державні органи про відомі їм факти та дані, що свідчать про загрозу безпеці суспільства і держави, а також про порушення законодавства, пов'язані з службовою діяльністю посадових осіб;

5) здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, в тому числі відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень;

6) забезпечити із залученням інших підрозділів безпеку працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють оперативно-розшуковій діяльності, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб;

7) брати участь у здійсненні заходів щодо фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання, а також у проведенні спеціальної перевірки щодо допуску до особливих робіт.

У разі виявлення ознак кримінального правопорушення оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена [Кримінальним кодексом України](#), до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому [Кримінальним процесуальним кодексом України](#).

У разі, якщо ознаки кримінального правопорушення виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів, що тривають і припинення яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність,

повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак кримінального правопорушення, закінчує проведення оперативно-розшукового заходу, після чого направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена [Кримінальним кодексом України](#), до відповідного органу досудового розслідування.

Оперативні підрозділи Державного бюро розслідувань, Національної поліції, Служби безпеки України, Бюро економічної безпеки України, Державної кримінально-виконавчої служби України, Державної прикордонної служби України проводять слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за дорученням слідчого, дізнавача, прокурора в порядку, передбаченому [Кримінальним процесуальним кодексом України](#). Письмові доручення щодо проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, надані слідчим, дізнавачем, прокурором у межах компетенції та в установленому порядку, є обов'язковими до виконання оперативним підрозділом.

Стаття 8. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених [статтею 6](#) цього Закону підстав надається право:

1) опитувати осіб за їх згодою, використовувати їх добровільну допомогу;
 2) проводити контрольовану поставку та контрольовану і оперативну закупку товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь. Проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупа здійснюється згідно з положеннями [статті 271](#) Кримінального процесуального кодексу України у порядку, визначеному нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, Бюро економічної безпеки України, Служби безпеки України, погодженими з Офісом Генерального прокурора та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України;

3) порушувати в установленому законом порядку питання про проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю або іншими видами господарської діяльності індивідуально, та брати участь в їх проведенні;

4) ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій - виключно на території таких підприємств, установ та організацій, а з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому [Кримінальним процесуальним кодексом України](#), - витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні кримінального правопорушення, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку. Вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських документів забороняється, крім випадків, передбачених [Кримінальним процесуальним кодексом України](#);

5) проводити операції із захоплення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, припинення кримінальних правопорушень, розвідувально-підривної діяльності спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб;

6) відвідувати жилі та інші приміщення за згодою їх власників або мешканців для з'ясування обставин злочину, що готується, а також збирати відомості про протиправну діяльність осіб, щодо яких провадиться перевірка;

7) негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи згідно з положеннями [статті 267](#) Кримінального процесуального кодексу України;

7⁻¹) з метою виявлення та фіксації діянь, передбачених [статтями 305, 307, 309, 311, 318, 321, 364⁻¹, 365⁻², 368, 368⁻³, 368⁻⁴, 369, 369⁻²](#) Кримінального кодексу України, проводити операції з контрольованого вчинення відповідних діянь. Порядок отримання

дозволу, строк його дії та порядок проведення операції з контрольованого вчинення корупційного діяння визначаються [Кримінальним процесуальним кодексом України](#);

8) виконувати спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації згідно з положеннями [статті 272](#) Кримінального процесуального кодексу України;

9) здійснювати аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж згідно з положеннями [статей 260, 263-265](#) Кримінального процесуального кодексу України;

10) накладати арешт на кореспонденцію, здійснювати її огляд та виїмку згідно з положеннями [статей 261, 262](#) Кримінального процесуального кодексу України;

11) здійснювати спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця згідно з положеннями [статей 269, 270](#) Кримінального процесуального кодексу України;

12) здійснювати установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу згідно з положеннями [статті 268](#) Кримінального процесуального кодексу України;

13) мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників;

14) використовувати конфіденційне співробітництво згідно з положеннями [статті 275](#) Кримінального процесуального кодексу України;

15) отримувати від юридичних чи фізичних осіб безкоштовно або за винагороду інформацію про кримінальні правопорушення, що готуються або вчинені, та про загрозу безпеці суспільства і держави;

16) використовувати за згодою адміністрації службові приміщення, транспортні засоби та інше майно підприємств, установ, організацій, а так само за згодою осіб - житло, інші приміщення, транспортні засоби і майно, які їм належать;

17) створювати та використовувати заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби згідно з положеннями [статті 273](#) Кримінального процесуального кодексу України;

18) створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи;

19) застосовувати засоби фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю на підставах і в порядку, встановлених законами про [Національну поліцію](#), [Службу безпеки України](#), [Державну прикордонну службу України](#), [державну охорону органів державної влади України та посадових осіб](#), [Митним кодексом України](#);

20) звертатися у межах своїх повноважень із запитом до правоохоронних органів інших держав та міжнародних правоохоронних організацій відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна;

21) безпосередньо проводити або ініціювати проведення кримінального аналізу.

Прийняття рішення про проведення оперативно-розшукових заходів, подання та розгляд відповідних клопотань, проведення оперативно-розшукових заходів, фіксація та використання їх результатів, проведення цих заходів до постановлення ухвали слідчого судді та інші питання їх проведення регулюються згідно з положеннями [глави 21](#) Кримінального процесуального кодексу України з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом, щодо мети проведення оперативно-розшукових заходів, суб'єкта ініціювання та проведення цих заходів, обґрунтування клопотання про їх проведення та підстав для його задоволення слідчим суддею, використання результатів оперативно-розшукових заходів та інших питань, обумовлених специфікою мети їх проведення. Прийняття рішень про проведення оперативно-розшукових заходів, які не потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора, здійснюється керівником відповідного оперативного підрозділу або його заступником з повідомленням про прийняте рішення прокурора.

Негласне обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, аудіо-, відеоконтроль особи, аудіо-, відеоконтроль місця, спостереження за особою, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу проводяться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника, погодженого з прокурором. Ці заходи застосовуються виключно з метою запобігання вчиненню тяжкого або

особливо тяжкого злочину, запобігання і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав та організацій, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо.

До виконання окремих доручень у ході проведення оперативно-розшукової діяльності можуть залучатися працівники інших підрозділів.

Під час виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, пов'язаних із припиненням кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Бюро економічної безпеки України, відповідно до [Кримінального процесуального кодексу України](#), права, передбачені цією статтею, надаються виключно підрозділам детективів, оперативно-технічним підрозділам Бюро економічної безпеки України у межах їх компетенції.

{Частина шоста статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 406-VII від 04.07.2013](#); в редакції Закону [№ 1150-IX від 28.01.2021](#)}

Координація дій щодо реалізації прав підрозділів, які проводять оперативно-розшукову діяльність з метою боротьби з тероризмом, здійснюється Службою безпеки України.

Розвідувальним органам України надаються права, передбачені частиною першою цієї статті, крім [пунктів 2, 3, 5, 6](#), а також [пункту 7](#) у частині негласного виявлення та фіксування слідів тяжкого або особливо тяжкого злочину, документів та інших предметів, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину.

Стаття 9. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

У кожному випадку наявності підстав для проведення оперативно-розшукової діяльності заводиться оперативно-розшукова справа. Постанова про заведення такої справи підлягає затвердженню начальником органу Національної поліції або начальником відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, органу Служби безпеки України, оперативного підрозділу органу Державного бюро розслідувань, Державної прикордонної служби України, охорони вищих посадових осіб, Служби зовнішньої розвідки України, Директором Бюро економічної безпеки України або керівником територіального управління Бюро економічної безпеки України, органу, установи виконання покарань чи слідчого ізолятора, розвідувального органу Міністерства оборони України, розвідувального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, підрозділу Національного антикорупційного бюро України або його уповноваженим заступником.

Контроль за оперативно-розшуковою діяльністю здійснюється Національною поліцією, Бюро економічної безпеки України, Службою безпеки України, Державним бюро розслідувань, Службою зовнішньої розвідки України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Управлінням державної охорони України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, розвідувальним органом Міністерства оборони України, Національним антикорупційним бюро України.

На особу, яка підозрюється в підготовці до вчинення злочину, переховується від органів досудового розслідування, суду або ухиляється від відбування кримінального покарання, безвісти зникла, ведеться тільки одна оперативно-розшукова справа. Без заведення оперативно-розшукової справи проведення оперативно-розшукових заходів, крім випадку, передбаченого [частиною четвертою](#) цієї статті, забороняється. Про заведення оперативно-розшукової справи виноситься постанова, яка затверджується начальником або уповноваженим заступником начальника органу Національної поліції або начальником відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, підрозділу Національного антикорупційного бюро України, органу Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань або його уповноваженим заступником, керівником територіального органу або його уповноваженим заступником, Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України, розвідувального органу Міністерства оборони України, Служби зовнішньої розвідки України, Директором Бюро економічної безпеки України або його уповноваженим заступником, керівником територіального органу або його уповноваженим заступником, органу або установи виконання покарань чи слідчого ізолятора. У постанові зазначаються місце та час її складання, посада особи, яка виносить постанову, її прізвище, підстава та мета заведення оперативно-

розшукової справи. Про заведення оперативно-розшукової справи протягом доби письмово повідомляється прокурор.

При перевірці осіб у зв'язку з допуском їх до державної таємниці, до роботи з ядерними матеріалами та на ядерних установках, у зв'язку з призначенням на посади в розвідувальних органах України або залученням до конфіденційного співробітництва з такими органами, доступом осіб до розвідувальної таємниці, а також осіб, яким надається дозвіл на перебування без супроводу в контрольованих та стерильних зонах, зонах обмеженого доступу, що охороняються, та критичних частинах таких зон аеропортів, оперативно-розшукова справа не заводиться. Така перевірка повинна тривати не більш як два місяці.

Під час здійснення оперативно-розшукової діяльності не допускається порушення прав і свобод людини та юридичних осіб. Окремі обмеження цих прав і свобод мають винятковий і тимчасовий характер і можуть застосовуватись лише за рішенням слідчого судді з метою виявлення, попередження чи припинення тяжкого або особливо тяжкого злочину та у випадках, передбачених законодавством України, з метою захисту прав і свобод інших осіб, безпеки суспільства.

При наявності достатніх підстав дозвіл на проведення оперативно-розшукової діяльності дає керівник відповідного оперативного підрозділу, який несе відповідальність за законність здійснюваних заходів відповідно до чинного законодавства.

При застосуванні оперативно-розшукових заходів працівники оперативних підрозділів зобов'язані враховувати їх відповідність ступеню суспільної небезпеки кримінально протиправних посягань та загрози інтересам суспільства і держави.

У випадках порушення прав і свобод людини або юридичних осіб в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності, а також у разі, якщо причетність до правопорушення особи, щодо якої здійснювались оперативно-розшукові заходи, не підтвердилась, Служба безпеки України, Державне бюро розслідувань, Національна поліція, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Управління державної охорони України, Бюро економічної безпеки України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, розвідувальний орган Міністерства оборони України, розвідувальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Служба зовнішньої розвідки України, Національне антикорупційне бюро України зобов'язані невідкладно поновити порушені права і відшкодувати заподіяні матеріальні та моральні збитки в повному обсязі.

Громадяни України та інші особи мають право у встановленому законом порядку одержати від органів, на які покладено здійснення оперативно-розшукової діяльності, письмове пояснення з приводу обмеження їх прав і свобод та оскаржити ці дії.

Забороняється передавати і розголошувати відомості про заходи безпеки та осіб, взятих під захист, або такі, що можуть зашкодити слідству чи інтересам людини, безпеці України. Забороняється оприлюднювати або надавати зібрані відомості, а також інформацію щодо проведення або не проведення стосовно певної особи оперативно-розшукової діяльності до прийняття рішення за результатами такої діяльності. Питання оприлюднення або надання такої інформації після прийняття рішення регулюється законом.

Підрозділи, що використовують автоматизовані інформаційні системи в оперативно-розшуковій діяльності, повинні забезпечити можливість видавати дані про особу на запит органів досудового розслідування, прокуратури, суду. В місцях зберігання інформації повинна бути гарантована її достовірність та надійність охорони.

Одержані внаслідок оперативно-розшукової діяльності відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини, якщо вони не містять інформації про вчинення заборонених законом дій, зберігання не підлягають і повинні бути знищені. Відомості, одержані внаслідок оперативно-розшукової діяльності, щодо підготовки до терористичних актів чи їх вчинення окремими особами та групами, зберігаються до 5 років.

Не підлягають передачі і розголошенню результати оперативно-розшукової діяльності, які відповідно до законодавства України становлять державну таємницю, а також відомості, що стосуються особистого життя, честі, гідності людини. За передачу і розголошення цих відомостей

працівники оперативних підрозділів, а також особи, яким ці відомості були довірені при здійсненні оперативно-розшукової діяльності чи стали відомі по службі або роботі, підлягають відповідальності згідно з чинним законодавством, крім випадків розголошення інформації про незаконні дії, що порушують права людини.

Оперативно-розшукові заходи, пов'язані з тимчасовим обмеженням прав людини, проводяться з метою запобігання тяжким або особливо тяжким злочинам, їх виявлення та припинення, розшуку осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання або безвісти зникли, захисту життя, здоров'я, житла і майна працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, припинення розвідувально-підривної діяльності проти України.

Спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця може проводитися з метою встановлення даних про особу та про її зв'язки у разі, коли є факти, які підтверджують, що нею готується тяжкий або особливо тяжкий злочин, для отримання відомостей, які вказують на ознаки такого злочину, для забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб, а також з метою отримання розвідувальної інформації в інтересах безпеки суспільства і держави.

Для одержання інформації забороняється застосовувати технічні засоби, психотропні, хімічні та інші речовини, які пригнічують волю або завдають шкоди здоров'ю людей та навколишньому середовищу.

Стаття 9¹. Строки ведення оперативно-розшукових справ

Ведення оперативно-розшукових справ здійснюється:

1) щодо невстановлених осіб, які готують вчинення кримінального правопорушення, а також осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, - до їх встановлення або розшуку, але не більше строків давності притягнення до кримінальної відповідальності чи строків давності виконання обвинувального вироку;

3) щодо осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, у тому числі у зв'язку зі збройним конфліктом, воєнними діями, заворушеннями всередині держави або у зв'язку з надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру або іншими подіями, що можуть спричинити масову загибель людей, - до встановлення їх місця перебування, місця поховання чи місцезнаходження останків;

4) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення кримінального правопорушення, - до встановлення та фіксації фактичних даних про протиправні діяння, відповідальність за які передбачена [Кримінальним кодексом України](#), але не більше шести місяців;

б) щодо осіб, стосовно яких є дані про їх участь або причетність до терористичної діяльності, терористичної групи чи терористичної організації, а так само до матеріального, організаційного чи іншого сприяння створенню терористичної групи чи терористичної організації, - до 5 років.

За наявності даних, отриманих у ході ведення оперативно-розшукової справи, про участь особи у підготовці тяжкого чи особливо тяжкого злочину строк ведення справи може бути продовжений до 12 місяців Головою Національної поліції або його уповноваженими заступниками, начальниками департаментів апарату центрального органу управління Національної поліції, Центрального управління Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань або його уповноваженим заступником, Директором Бюро економічної безпеки України або його уповноваженими заступниками, керівником територіального управління Бюро економічної безпеки України або його уповноваженими заступниками, начальникам територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції або їхніми уповноваженими заступниками, регіональних органів та органів військової контррозвідки Служби безпеки України, розвідувального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Головою Державної прикордонної служби України, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України,

керівником розвідувального органу Міністерства оборони України або їх заступниками, керівником структурного підрозділу Державної кримінально-виконавчої служби України або його уповноваженим заступником за погодженням із Генеральним прокурором, керівниками обласних прокуратур, їх першими заступниками та заступниками. Продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, у рамках якої проводяться заходи, передбачені частиною четвертою статті 8 цього Закону та пунктом 6 частини другої статті 7 Закону України "Про контррозвідувальну діяльність", здійснюється без погодження з прокурором.

Подальше продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, але не більш як до 18 місяців, може бути здійснено Головою Національної поліції, Головою Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань, Директором Бюро економічної безпеки України, а також Головою Державної прикордонної служби України, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником розвідувального органу Міністерства оборони України, керівником органу Державної кримінально-виконавчої служби України або його уповноваженим заступником та начальником Управління державної охорони України за погодженням із Генеральним прокурором або його заступником. Продовження строку ведення оперативно-розшукової справи, у рамках якої проводяться заходи, передбачені частиною четвертою статті 8 цього Закону та пунктом 6 частини другої статті 7 Закону України "Про контррозвідувальну діяльність", здійснюється без погодження з прокурором.

Продовження строків ведення оперативно-розшукових справ щодо іноземців та осіб без громадянства, які підозрюються у розвідувально-підривної діяльності проти України, підготовці або вчиненні терористичного акту, понад 18 місяців здійснює Голова Служби безпеки України, Голова Служби зовнішньої розвідки України, Голова Державної прикордонної служби України, керівник розвідувального органу Міністерства оборони України за погодженням з Генеральним прокурором.

Обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи починається з дня затвердження начальником відповідного органу або його заступником постанови про заведення справи та закінчується в день затвердження постанови про закриття оперативно-розшукової справи.

Обчислення строку може припинятися, якщо особа, щодо якої заведено оперативно-розшукову справу, тимчасово вибула за межі України або тяжко захворіла і можливість проводити щодо неї оперативно-розшукову діяльність відсутня.

Про припинення та поновлення обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи виносяться мотивована постанова, яка затверджується начальником відповідного органу або його заступником.

Стаття 9². Закриття оперативно-розшукових справ

Оперативно-розшукова справа повинна бути закрыта у разі:

- 1) розшуку особи, яка переховувалася від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухилялася від відбування кримінального покарання, а також особи, яка безвісно відсутня;
- 2) набрання законної сили вироком або ухвалою суду;
- 3) закриття кримінального провадження слідчим, прокурором або судом;
- 4) завершення виконання контррозвідувальних заходів або вичерпання можливостей для їх здійснення;
- 5) спростування у встановленому порядку матеріалів про кримінально протиправну діяльність особи;
- 6) виїзду особи на постійне місце проживання за межі України, якщо немає можливості проведення щодо неї оперативно-розшукових заходів;
- 7) невстановлення у передбачені цим Законом строки даних, що вказують на ознаки
- 8) виявлення прокурором незаконно заведеної справи у разі виконання по ній оперативно-розшукових заходів;
- 9) смерті особи, щодо якої заведено оперативно-розшукову справу.

Про закриття оперативно-розшукової справи складається вмотивована постанова, що затверджується посадовою чи службовою особою, якій згідно зі статтею 9 цього Закону надано право затверджувати постанову про заведення відповідної оперативно-розшукової справи. Про закриття оперативно-розшукової справи у триденний строк письмово повідомляється відповідний

прокурор, який протягом 10 діб з моменту одержання повідомлення перевіряє додержання законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності у цій справі. До завершення такої перевірки забороняється знищення оперативно-розшукової справи. Якщо у такій справі здійснювалися оперативно-розшукові заходи за рішенням суду, повідомлення про її закриття надсилається також до цього суду у триденний строк.

Строки зберігання закритих оперативно-розшукових справ встановлюються відповідно до законодавства України.

Стаття 10. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності

Матеріали оперативно-розшукової діяльності використовуються:

- 1) як приводи та підстави для початку досудового розслідування;
- 2) для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні;
- 3) для попередження, виявлення, припинення і розслідування кримінальних правопорушень, розвідувально-підбивних посягань проти України, розшуку осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, та осіб, які безвісти зникли;
- 4) для забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, а також співробітників розвідувальних органів України та їх близьких родичів, осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей;
- 5) для взаємного інформування підрозділів, уповноважених здійснювати оперативно-розшукову діяльність, та інших правоохоронних органів;
- 6) для інформування державних органів відповідно до їх компетенції.

Про затвердження Інструкції

з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні:

Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575

(витяг)

VI. Виконання працівниками оперативного підрозділу органу, підрозділу поліції доручень слідчих (дізнавачів) про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій

1. Під час досудового розслідування злочинів слідчий дає уповноваженим оперативним підрозділам поліції письмові доручення про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій (далі - доручення). У разі створення СОГ слідчий дає доручення про проведення слідчих (розшукових) дій працівникам оперативного підрозділу, включеним до її складу.

Дізнавач дає доручення уповноваженим оперативним підрозділам поліції під час досудового розслідування кримінальних проступків.

2. Не допускається надання слідчим (дізнавачем) оперативному підрозділу (працівнику оперативного підрозділу - члену СОГ) неконкретизованих доручень та доручень без встановленого строку їх виконання.

3. Працівники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися із клопотанням до слідчого судді чи прокурора.

Доручення слідчого (дізнавача) є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

4. Доручення, які даються оперативному підрозділу, реєструються в канцелярії територіального органу, підрозділу поліції та передаються в порядку, передбаченому нормативним актом про організацію діловодства.

5. У дорученнях зазначаються найменування кримінального провадження, його реєстраційний номер та дата початку досудового розслідування; правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) [КК України](#); короткий

виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; конкретний перелік слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій, які потрібно виконати; інші відомості, необхідні для виконання цих дій.

6. Виконання доручень слідчих (дізнавачів) повинно здійснюватися у строки, зазначені у дорученнях. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується зі слідчим (дізнавачем), який дав доручення.

7. Матеріали про виконання доручень слідчих (дізнавачів) надсилаються до органу досудового розслідування разом із супровідним листом залежно від рівня органу досудового розслідування за підписом керівника структурного підрозділу апарату центрального органу управління поліцією, керівника територіального органу поліції, керівника міжрегіонального територіального органу поліції, керівника територіального (відокремленого) підрозділу, яким виконувалося доручення слідчого (дізнавача). Указані матеріали реєструються в канцелярії відповідного органу, підрозділу поліції.

8. Контроль за виконанням доручень слідчих (дізнавачів) працівниками оперативних підрозділів територіального органу, підрозділу поліції покладається на керівника територіального органу, підрозділу поліції, який зобов'язаний:

1) визначати конкретних осіб із числа працівників оперативних підрозділів, на яких покладаються обов'язки з виконання доручень слідчих (дізнавачів) (за винятком доручень, які надаються працівникам оперативного підрозділу, включеним до складу СОГ);

2) визначати шляхом видання наказу конкретних осіб із числа працівників оперативних підрозділів, на яких покладаються обов'язки щодо ведення обліку доручень слідчих (дізнавачів) для їх своєчасного виконання;

3) щотижня під час оперативних нарад керівництва територіального органу, підрозділу поліції інформувати про стан виконання доручень слідчих (дізнавачів).

9. Керівник органу досудового розслідування (дізнання) розглядає матеріали виконаного доручення слідчого (дізнавача), які надійшли від оперативного підрозділу. У разі його неналежного виконання повертає матеріали відповідно до вимог діловодства керівникові територіального органу, підрозділу поліції для усунення недоліків та вжиття до винних заходів дисциплінарного впливу в установленому порядку.

10. У разі необхідності проведення окремих слідчих (розшукових) дій на території іншої держави слідчий (дізнавач) за погодженням з прокурором надсилає до уповноваженого (центрального) органу України запит про міжнародну правову допомогу у кримінальному провадженні відповідно до [розділу IX](#) «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження» КПК України. При прийнятті рішення про направлення цього запиту уповноваженому (центральному) органу запитуваної сторони слідчий (дізнавач) інформує про направлення запиту про міжнародну правову допомогу Департамент Інтерполу та Європолу Національної поліції України.

За необхідності проведення досудового розслідування обставин кримінальних правопорушень, вчинених на території декількох держав або таких, що порушують інтереси цих держав, слідчий відповідно до [статті 571](#) КПК України направляє запит до Генеральної прокуратури України, яка розглядає та вирішує питання про створення спільної слідчої групи. Про прийняття рішення щодо створення такої групи слідчий інформує Департамент Інтерполу та Європолу Національної поліції України.